

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาของการศึกษา

การศึกษา เป็นกระบวนการปลูกฝังถ่ายทอดความรู้ ทักษะเจตคติ และคุณค่าต่าง ๆ ให้เกิดกับผู้เรียนทำให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาในทุก ๆ ด้าน ซึ่งถือว่าการศึกษเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรบุคคล ในทางการศึกษา สร้างคนให้มีความรู้ความสามารถ มีทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตที่จะไม่เป็นปัญหาต่อสังคม สังคมไทยจะเป็นสังคมที่พึงปรารถนาได้ คุณภาพคนเป็นสิ่งสำคัญที่สุด กระบวนการทางการศึกษาที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพเท่านั้นที่เอื้อต่อการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ การศึกษาไทยที่พึงประสงค์ คือ การจัดกระบวนการศึกษาที่มุ่งพัฒนาคนให้สมดุลทั้งด้านร่างกาย ปัญญา จิตใจ และสังคม ให้คนไทยมีลักษณะ “มองกว้าง คิดไกล ใฝ่ดี” (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2540 : 12) การศึกษาจึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับชีวิตอีกประการหนึ่ง นอกเหนือความจำเป็นด้านที่อยู่อาศัย อาหาร เครื่องนุ่งห่มหรือยารักษาโรค อาจเรียกได้ว่าการศึกษาคือ ปัจจัยที่ 5 ของชีวิต โดยเฉพาะการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาจนถึงมัธยมศึกษาซึ่งเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึง การให้ความสำคัญ และเร่งพัฒนาการศึกษาระดับนี้ให้มีคุณภาพย่อมถือว่าการพัฒนาการศึกษาในระดับสูงขึ้นไปด้วยในเวลาเดียวกัน เพราะเมื่อบุคคลมีความรู้ ความสามารถเบื้องต้นดีแล้วการพัฒนาการศึกษาระดับสูงขึ้นไปย่อมมีโอกาสที่จะรับการพัฒนาให้สำเร็จตามเป้าหมายได้

การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน โดยใช้มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานตามที่ได้กำหนดไว้ ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทุกฝ่ายในโรงเรียนจำเป็นต้องร่วมดำเนินการอย่างมีระบบเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ มาตรา 7 การจัดกระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกจิตสำนึกที่ถูกต้องในการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข มีความภูมิใจในความเป็นไทย มีความรู้ในการประกอบวิชาชีพได้ รู้จักพึ่งพาตนเอง มีความคิดสร้างสรรค์ ใฝ่รู้และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องจากกระบวนการสอนจึงกำหนดให้จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมที่สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างของบุคคล ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และสามารถนำความรู้มาประยุกต์ใช้เพื่อป้องกันและแก้ปัญหาให้นักเรียน คิดเป็น ทำเป็น รักการ

อ่านและเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง (กระทรวงศึกษาธิการ. 2545 : 5) การที่ครูจะมีความสามารถจัดการเรียนการสอนได้ดีจะต้องได้รับการพัฒนาช่วยเหลือและได้รับการชี้แนะแนวทางให้มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนและสิ่งที่ช่วยเหลือให้ครูสามารถพัฒนาคุณภาพการสอนได้ คือ การนิเทศการสอน

การนิเทศการสอนเป็นส่วนหนึ่งในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติและในการประกันคุณภาพภายใน มาตรฐานที่ 18 ได้กำหนดให้สถานศึกษามีระบบการนิเทศและการนำผลไปปรับปรุงการสอนอย่างสม่ำเสมอ (สำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2545 : 9) กล่าวว่าการนิเทศการศึกษภายในโรงเรียน มีความจำเป็นต่อการส่งเสริมคุณภาพการเรียนการสอนการนิเทศจากบุคคลภายนอก อาจจะลดความจำเป็นลง ในเมื่อสภาพปัจจุบันขาดแคลนผู้ทำหน้าที่นิเทศการศึกษาตลอดจนสิ่งสนับสนุนอื่น ๆ ประกอบกับปัจจุบันบุคลากรภายในโรงเรียนมีความรู้ความสามารถเพียงพอ เป็นผู้รับปัญหาแท้จริงในการเรียนการสอนภายในโรงเรียนของตนเองมากที่สุด (พรชัย ชัยมานิต. 2550 : 53) การนิเทศการสอนเป็นงานมีจุดมุ่งหมายที่จะพัฒนาช่วยเหลือครูให้มีความรู้ความสามารถในการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การวัดและการประเมินผลและยังเสริมความมั่นคงในวิชาชีพครู สร้างขวัญกำลังใจให้แก่ครูเพื่อจะได้ร่วมกันพัฒนา นักเรียนให้มีการพัฒนาการตามมุ่งหมายของการศึกษา (เน่งน้อย สารระสะ. 2548 : 19)

โรงเรียนวินิตศึกษา ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี อำเภอเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 1 เป็นโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 1 เปิดสอนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีครูผู้สอน จำนวน 149 คน จากรายงานการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบแรกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) เมื่อ พ.ศ.2548 นั้น พบว่ามาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์ มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร ผลการประเมินของโรงเรียนคือ พอใช้ (โรงเรียนวินิตศึกษา. 2548 : 26-27) โรงเรียนวินิตศึกษาในพระราชูปถัมภ์จึงใช้การนิเทศการสอนเพื่อพัฒนาด้านการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดไตร่ตรองและการพัฒนาทักษะของผู้เรียนให้มีคุณภาพ มีประสิทธิภาพ ได้มาตรฐานเป็นไปตามความคาดหวังและนโยบายของโรงเรียนที่ต้องการให้ได้ระดับดีมาก และพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา

สภาพการนิเทศภายในโรงเรียนที่ผ่านมามีการนิเทศครูผู้สอนและติดตามผลอย่างต่อเนื่อง โดยวิธีการที่หลากหลาย เช่น การประเมินตนเอง เพื่อนประเมินเพื่อน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ประเมินครูผู้สอนในกลุ่มสาระอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง และฝ่ายวิชาการประเมินผลการนิเทศแบบ

กัลยาณมิตรภาคเรียนละ 1 ครั้ง และจากผลการประเมิน O-Net ในปีการศึกษา 2551 และ 2552 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 พบว่าผลการประเมินเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์สูงกว่าระดับจังหวัดและระดับประเทศทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ แต่ผลการทดสอบยังไม่บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่โรงเรียนคาดหวังไว้ เนื่องจากผลการทดสอบการศึกษาระดับชาติยังไม่เป็นอันดับที่ 1 ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ดังนั้นคณะผู้บริหารสถานศึกษามุ่งที่จะปรับปรุงวิธีการพัฒนาหลักสูตรเพื่อการเรียนการสอนในสถานศึกษาโดยมุ่งที่พฤติกรรมการสอนของครูที่จะส่งผลต่อพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้ศึกษาจึงสนใจศึกษาเกี่ยวกับความต้องการการนิเทศการสอนของครูผู้สอน โรงเรียนวินิตศึกษา ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี อำเภอเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 1 ว่ามีความต้องการในระดับใด ผลการศึกษาสามารถเป็นข้อมูลในการพัฒนาโรงเรียนของผู้บริหารเกี่ยวกับการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และสามารถนำข้อคิดของครูมาปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนการสอนให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้สำหรับผู้เรียน โดยเฉพาะด้านทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดไตร่ตรอง มีวิสัยทัศน์และมีทักษะในการดำเนินชีวิตได้เป็นอย่างดี

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษาความต้องการการนิเทศการสอนของครูผู้สอน โรงเรียนวินิตศึกษา ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี อำเภอเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 1

ประโยชน์ของการศึกษา

1. ผลการศึกษาสามารถใช้เป็นแนวทางในการวางแผนการจัดการนิเทศการสอนให้ตรงตามความต้องการของโรงเรียนวินิตศึกษา ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี อำเภอเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 1
2. ใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาบุคลากรให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษาคำครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้กำหนดขอบเขตของเนื้อหาไว้ดังนี้

1. ขอบเขตของประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ครูผู้สอน โรงเรียนวินิตศึกษา ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี อำเภอเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 1 จำนวน 149 คน

2. ขอบเขตของเนื้อหา การศึกษาครั้งนี้มุ่งศึกษาความต้องการการนิเทศการสอนของครูผู้สอนโรงเรียนวินิตศึกษา ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี อำเภอเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 1 ใน 5 ด้าน

2.1 ด้านการพัฒนาหลักสูตร

2.2 ด้านการจัดการเรียนการสอน

2.3 ด้านสื่อการเรียนการสอน

2.4 ด้านการวัดผลประเมินผล

2.5 ด้านการพัฒนานุเคราะห์ทางการสอน

3. ขอบเขตของพื้นที่ คือ โรงเรียนวินิตศึกษา ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี อำเภอเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 1

4. ระยะเวลาที่ศึกษา คือ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

1. ผู้ให้ข้อมูลคือ ครูผู้สอนในโรงเรียนวินิตศึกษาในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีอำเภอเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 1 จำนวน 142 คน

2. ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ความต้องการการนิเทศการสอนของครูผู้สอนโรงเรียนวินิตศึกษา ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี อำเภอเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 1 ใน 5 ด้าน คือ

2.1 ด้านการพัฒนาหลักสูตร

2.2 ด้านการจัดการเรียนการสอน

2.3 ด้านสื่อการเรียนการสอน

2.4 ด้านการวัดผลประเมินผล

2.5 ด้านการพัฒนานุเคราะห์ทางการสอน

นิยามศัพท์เฉพาะ

ความต้องการ หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลที่มีความประสงค์ที่จะได้หรือทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งเป็นความต้องการที่ไม่มีวันสิ้นสุด โดยจะเริ่มจากระดับต่ำไปยังระดับที่สูงขึ้น

ความต้องการการนิเทศการสอน หมายถึง หมายถึง กระบวนการเบื้องต้นที่กำหนดช่องว่างระหว่างการสังเกตการณ์และผลลัพธ์ของความต้องการ ซึ่งมีจุดหมายเพื่อหาความแตกต่างในสภาพปัจจุบัน และความต้องการในอนาคต ความต้องการดังกล่าวโดยศึกษาสภาพการณ์ปัจจุบันกับความคาดหวัง หรือจุดประสงค์ที่ควรจะดำเนินการตามหลักการ ถ้าสิ่งใดที่ครูผู้สอนขาดความรู้ความเข้าใจ แสดงว่า สิ่งนั้นเป็นความต้องการของครูผู้สอนและผู้ที่ทำหน้าที่การนิเทศได้ดำเนินการนิเทศตรงตามความต้องการของผู้รับการนิเทศ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจ ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามจุดประสงค์ของหลักสูตร

การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง การปรับปรุง พัฒนาและเปลี่ยนแปลงหลักสูตรเพื่อให้เหมาะสมกับผู้เรียน สอดคล้องและทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพสังคมปัจจุบันและต้องมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

การจัดการเรียนการสอน หมายถึง การจัดกิจกรรมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมอย่างมีระบบและเป็นขั้นตอน โดยครูเป็นบุคคลสำคัญที่จะแนะแนวทางและส่งเสริมให้นักเรียนได้ศึกษาและค้นคว้าหาความรู้ การฝึกนักเรียนให้สามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคมและสิ่งแวดล้อมช่วยให้เกิดการเรียนรู้ นำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน ส่งเสริมให้นักเรียนมีพัฒนาการทั้งทางด้านร่างกายสติปัญญา อารมณ์และสังคมได้อย่างสมบูรณ์

สื่อการเรียนการสอน หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่รอบตัว ไม่ว่าจะเป็นวัสดุของจริงบุคคล สถานที่ เหตุการณ์หรือความคิดเห็น ซึ่งเป็นตัวกลางที่สำคัญในการสื่อความหมายระหว่างผู้สอนและผู้เรียน ทำให้เข้าใจบทเรียนได้ง่ายขึ้น และทำให้การเรียนการสอนสัมฤทธิ์ผลอย่างมีประสิทธิภาพ

การวัดผลประเมินผล หมายถึง การดำเนินการเพื่อตรวจสอบว่าผู้เรียนสามารถทำกิจกรรมได้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ที่กำหนดได้หรือไม่ ซึ่งจะต้องใช้เครื่องมือและวิธีการในการประเมินผลให้เหมาะสมกับสภาพการเรียนการสอน

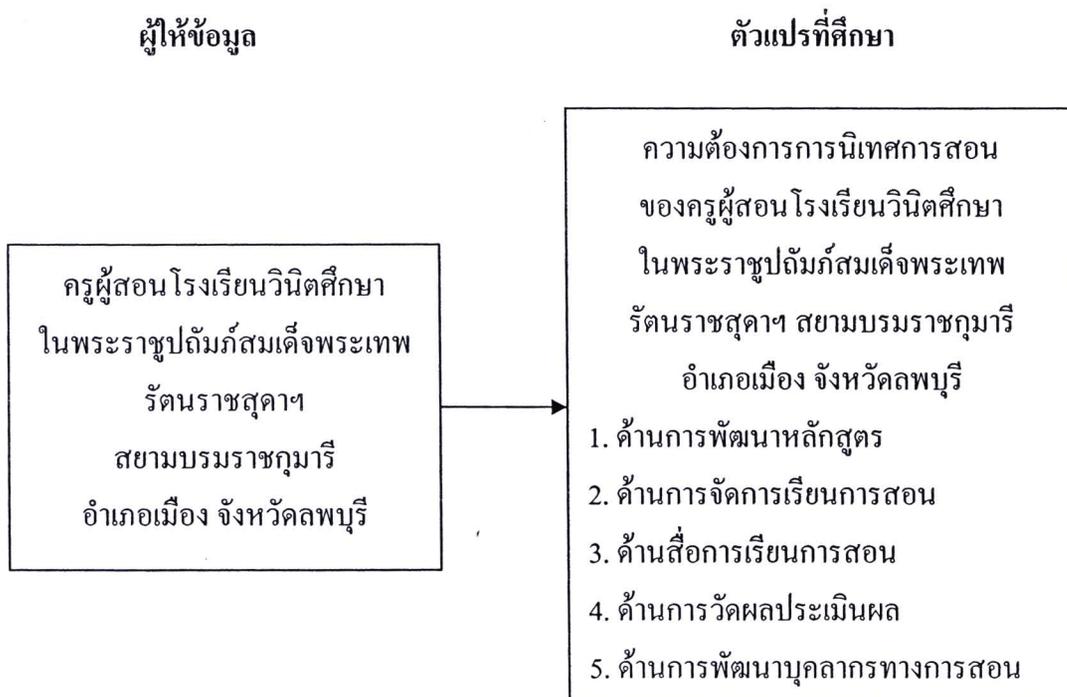
การพัฒนาบุคลากรทางการสอน หมายถึง การวางแผนดำเนินการให้ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานของโรงเรียนในด้านการเรียนการสอน รวมทั้งการสนับสนุนให้ครูได้ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม เข้าร่วมประชุมอบรมเกี่ยวกับวิชาต่างๆ ในเรื่องหลักสูตรและวิธีการสอนแบบใหม่ๆ ตลอดจนส่งเสริมให้ครูได้มีการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น

ครูผู้สอน หมายถึง บุคลากรที่เป็นครูผู้สอนในโรงเรียนวินิตศึกษาในพระราชูปถัมภ์ จำนวน 149 คน

โรงเรียนวินิตศึกษา ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี อำเภอเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 1 หมายถึง หน่วยงานทางการศึกษาที่มีหน้าที่ดูแลการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตั้งแต่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งตั้งอยู่เลขที่ 10 ถนนเพชรราชา ตำบลท่าหิน อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี

กรอบแนวคิดของการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้มุ่งศึกษาความต้องการการนิเทศการสอนของครูผู้สอนโรงเรียนวินิตศึกษา ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี อำเภอเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 1 ปีการศึกษา 2552 ได้นำเสนอแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2548 : 27) มาปรับให้เหมาะสมกับความต้องการการนิเทศการสอนของครูผู้สอนโรงเรียนวินิตศึกษา ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี อำเภอเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 1 ซึ่งจำแนกขอบข่ายใน 5 ด้าน และนำเสนอเป็นกรอบแนวคิด ดังนี้

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการศึกษา